

[Holger Eriksen.]

af enkeltperson, meget hyppigt på et vist tidspunkt overgår til aktieselskabsformen, hvoraf man vel kan udlede, at den på forskellig måde må frembyde fordele for erhvervslivet.

Selve denne udvikling er der intet at sige til, men forudsætningen må være, at man har en aktieselskabslov, der hindrer, at der i læ af aktieselskabsformen kan foretages manipulationer, som kommer til at gå ud over den enkelte. Forskellen mellem den private virksomhed og aktieselskabet er stort set den, at i det første tilfælde hæfter indehaveren med hele sin kapital og med sit gode navn og rygte. Ved man om en mand, at han er ærlig og kendt for at svare enhver sit, behøver man som regel ikke at søge nærmere oplysninger om hans økonomiske status, for at man kan optage en handelsforbindelse med ham; man ved, at man kan stole på ham. Anderledes med et aktieselskab. Det er ikke nok, at dets direktør og dets bestyrelse har fine navne; der hæftes kun med aktieselskabets kapital, eller hvad der måtte være tilbage af den. Kan selskabet ikke klare sine forpligtelser, er aktionærernes indskud tabt, eller lider kreditorerne tab, ja, så bliver de nævnte navne ved at være lige fine, og her er det, at aktieselskabslovgivningen må sætte ind, dels for at beskytte den menige aktionær, der som regel er uden indflydelse på virksomhedens drift, dels for at beskytte kreditorerne, således at de ikke giver kredit under falske forudsætninger.

Det er på baggrund heraf, de foreslåede ændringer må ses. Den første indeholder ikke noget nyt, men går kun ud på at bevare de regler, der i en særlig lov er givet om de såkaldte aktionærlån; men til gengæld falder det absolut ind under det forud angivne synspunkt.

Når et aktieselskab har en kapital af en bestemt størrelse, er det naturligvis givet, at den skal bruges efter sit formål og ikke med en større eller mindre procentdel udlånes til direktøren eller et andet bestyrelsesmedlem. Man har undtaget de selskaber, der er genstand for offentlig kursnotering, ud fra et i almindelighed rigtigt synspunkt, nemlig at de til en vis grad står under offentlighedens kontrol, men det gælder jo ikke for de lukkede selskaber. Meget tit

findes der i sådanne en storaktionær, som råder over halvdelen af aktierne, og som i kraft deraf bestemmer, hvem der skal være bestyrelsesmedlemmer. Han vil altid kunne få bevilget lån. Naturligvis skal han stille sikkerhed for lånet, men hvis han økonomisk står på svage fødder, bliver denne sikkerhed let fiktiv, og det bliver i realiteten ham selv, der skal skønne over den stillede sikkerheds værdi. Jeg har set anført, at det må være tilstrækkeligt, at sådanne lån opføres i regnskabet. Dette vil ganske vist give den menige aktionær mulighed for at se, hvad der er udlånt, men ikke en mulighed for at hindre udlånet — og hvad med kreditorerne? De samme kræfter, der er imod forbudet mod aktionærlån, er jo også imod, at de lukkede selskabers regnskaber skal offentliggøres. Det kommer let til at minde om manden, som Frederik den Syvende udnævnte til kammerherre på betingelse af, at han ikke fortalte et eneste menneske, at udnævnelsen var sket.

At minimum for en aktiekapitals størrelse forhøjes til 10 000 kr., finder jeg rimeligt. Der er ikke megen virksomhed, der i øjeblikket kan drives for et beløb af den størrelse.

Af større betydning er de nye bestemmelser vedrørende de tomme aktieselskaber og forhøjelse af aktiekapitalen ved konvertering af gældsposter, der i forvejen er dubiøse. I kraft af de manglende bestemmelser på dette område er det muligt at drive en svindel, som samfundet ikke kan tolerere. Man må nemlig erindre, at det i høj grad er aktiekapitalens størrelse, som vil være bestemmende for kreditgivningen. Hvis man f. eks. kan finde et selskab med en nominal kapital på 1 mill. kr., men hvor denne 1 mill. kr. er tabt og virksomheden er standset, vil man kunne købe hele molevitten for et beløb, der ikke engang behøver at nå op på et trecifret tal. Hvis dette aktieselskab i øvrigt skylder 1 mill. kr. væk, et beløb, som vedkommende kreditor ved er tabt, kan disse fordringer ligeledes erhverves for næsten intet og derefter omdannes til en ny aktiekapital.

Hvis det nu er tilstrækkeligt ansete mænd, der har lavet denne transaktion, vil kreditorernes ræsonnement let blive: ja, vel ved vi, at aktieselskabet tidligere var tomt, men nu er det jo nye og ansete mænd, der har